

Τα συμπλέγματα και η προσωπικότητα του Χίτλερ

Το βιβλίο του Χάρη Βλαβιανού αποκαλύπτει τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους έσπασε το αβγό του φιδιού

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ο ιστορικοί μυθιστοριογράφοι του 19ου αιώνα είχαν μια καταστατική αρχή: να θέτουν στο κέντρο της δράσης τους ανώνυμα πρόσωπα. Και αυτό αφενός για να αναδείξουν τους μέσους όρους της περιόδου την οποία ανακαλούσαν τα βιβλία τους και αφετέρου για να αποφύγουν να αναμετρηθούν με την πίεση της δημόσιας φήμης που θα έφεραν οι επώνυμοι πρωταγωνιστές. Από τότε βέβαια μεσολάβησαν πολλά. Το ιστορικό μυθιστόρημα άλλαξε κατ'επανάληψη προσανατολισμό, δοκίμασε πολλούς καινούργιους δρόμους και διέυρυνε θεαματικά τα όριά του. Έτσι, ένα πρόσωπο με συντριπτικά ασήκωτο βάρος όπως ο Χίτλερ μπορεί αιφνης όχι μόνο να αναλάβει πρωταγωνιστικό ρόλο στη λογοτεχνική ανάπλαση της εποχής του αλλά και να μιλήσει σε απερίφραστα εξομολογητικό τόνο μέσω ενός επινομένου ημερολογίου για τα χρόνια της πρώτης ανόδου του ναζισμού που σηματοδοτήθηκαν από το αποτυχημένο «πραξικόπημα της μπιραρίας» τον Νοέμβριο του 1923 στο Μόναχο.

Το βιβλίο του Χάρη Βλαβιανού καλύπτει τον έναν χρόνο παραμονής του Χίτλερ στις Φυλακές Λάντσμπεργκ και αποκαλύπτει με τις πυκνές, σχεδόν καθημερινές ημερολογιακές εγγραφές του τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους έσπασε το αβγό του φιδιού: από τον συγκαλυμμένο ή ανοιχτό θαυμασμό των δικαστικών αρχών και της βαυαρικής κοινωνίας για τον άνθρωπο που μερικά χρόνια αργότερα θα αποτελέσει τη θρυαλίδα για το ξέσπασμα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ως τον κυκεώνα των ιδεών που θα πλήξει τον ίδιο και τους συντρόφους του όταν θα αρχίσουν να ονειρεύονται τον θάνατο του κοινοβουλευτισμού, την κυριαρχία του Βορρά και της αρίας φυλής, τον αφανισμό των Εβραίων

και την κατάκτηση της Ευρώπης και της Ρωσίας.

Οι ημερολογιακές καταχωρήσεις θα δώσουν στον Βλαβιανό την ευκαιρία να υποδείξει και κάτι άλλο: την έκταση των συμπλεγμάτων που άρχισαν από πολύ νωρίς να κατατράχουν την προσωπικότητα του Χίτλερ. Απέχθεια για τις γυναίκες, φοβία για το γυμνό σώμα, αυτοκτονικές και πατροκτονικές τάσεις, οράματα δόξης και καταστροφής, αποθέωση της μπτρικής μορφής, mania για υψιπετή αρχιτεκτονικά μνημεία. Όλα (με την εξαίρεση του αντιαθλητικού πνεύματος και της φοβίας για το γυμνό σώμα) θα γίνουν πολύ σύντομα εμβλήματα του ναζισμού και θα τον συνοδεύουν ως την ώρα που θα μετατραπεί σε σωρό από ερείπια.

Ο όρος «μυθοπλαστικό ντοκουμέντο» τον οποίο χρησιμοποιεί ο Βλαβιανός για να χαρακτηρίσει τη σύνθεσή του περιγράφει με ακρίβεια το βιβλίο του: ένας πρωτοπρόσωπος λόγος που ενσωματώνει στον φανταστικό ιστό του τις μεγάλες γραμμές και τις μικρές λεπτομέρειες της ιστορικής έρευνας

(από τη μια ο διαβόητος *Αγών μου*, ο Νίτσε και ο Ρόζενμπεργκ και από την άλλη η αποστροφή για το αλκοόλ και η λατρεία των γλυκών) χωρίς να απομακρύνεται ούτε βήμα από τα πορίσματά της. Ο Χίτλερ πάντως του *Κρυφού ημερολογίου* δεν είναι, όπως κι αν τον ζυγίσουμε, ακριβώς λογοτεχνικός χαρακτήρας: δεν υποφέρει ψυχικά (τα συμπλέγματά του απλώς καταγράφονται), δεν πάλλεται γλωσσικά (ο τόνος του είναι πάντα παραστακτικός και επίπεδος), δεν παρουσιάζει σκαμπανεβάσματα στη θερμοκρασία του (ακόμα κι όταν φουντώνει το αντισημιτικό του μίσος). Είναι πιο πολύ ένα φερέφωνο του αρχαϊκού εαυτού του – ένα ιστορικό αντηχείο της ιδεολογίας του. Μόνο έτσι άλλωστε θα μπορούσε να απορροφήσει τη δημόσια φήμη που τόσο φόβιζε τους παλαιούς ιστορικούς μυθιστοριογράφους: με μια μεταμοντέρνα απονεύρωση.

ΧΑΡΗΣ ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ
Το κρυφό ημερολόγιο του Χίτλερ. Φυλακές Λάντσμπεργκ, Νοέμβριος 1923 - Δεκέμβριος 1924

Εισαγωγή Κώστας Κωστής. Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 538, τιμή 18,80 ευρώ

Ο συγγραφέας Χάρης Βλαβιανός

